МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА, СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА БІОТЕХНОЛОГІЇ

Кафедра ветеринарної медицини та гігієни

«Погоджено»
Директор ТОВ «ПТК «Техмет-Юг»
Сергій ГАЛІМОВ
«26» 06 2024 р.

«Затверджено»
Декан факультету ТВППТСБ
Михайло ГИЛЬ
«26» 06 2024 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

навчальної практики

«Гігієна тварин»

на 2024-2025 навчальний рік

Галузь знань: 21 – «Ветеринарна медицина»
2-го РВО. СВО: «Магістр» – освітня спеціальність 212 – «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»
Кваліфікація: «Лікар ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи»
Курс – 3 (денна форма навчання)

Факультет	- ТВППТСБ
Кафедра	- ветеринарної медицини та гігієни
Курс	- 3-й
Семестр	- 6-й
Кількість тижнів	- 2
Всього годин	- 60
Залік	- 6-й семестр

Миколаїв – 2024

Розробник програми: к. с.-г. наук, доцентка Алла Бондар. Миколаївський національний аграрний університет.

Програма розглянута на засіданні кафедри ветеринарної медицини та гігієни МНАУ протокол № 14 від 20 червня 2024 року.

Завідувач кафедри.
канд. вет. наук, доцент Іміnжон ЛУМЕДЗЕ

Схвалено науково-методичною комісією факультету ТВППТСБ МНАУ протокол № 11 від 24 червня 2024 року.

Голова науково-методичної комісії
канд. с.-г. наук, доцентка Галина КАЛИНИЧЕНКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет ТВППТСБ

Кафедра ветеринарної медицини та гігієни

Анотація робочої навчальної програми
«Гігієна тварин»

Галузь знань: 21 – «Ветеринарна медицина»
2-го РВО. СВО: «Магістр» – освітня спеціальність 212 –
«Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»
Кваліфікація: «Лікар ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи»
Курс – 3 (денна форма навчання)

Факультет	- ТВППТСБ
Кафедра	- ветеринарної медицини та гігієни
Курс	- 3-й
Семестр	- 6-й
Кількість тижнів	- 2
Всього годин	- 60
Залік	- 6-й семестр

АНОТАЦІЯ

Навчальна практика призначена для закріплення знань, отриманих на лекціях, лабораторних заняттях, передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти необхідних теоретичних знань, набуття практичних навичок з основних зоогігієнічних вимог до умов утримання, догляду та годівлі сільськогосподарських тварин.

RESUME

Teaching practice is intended to consolidate the knowledge gained in lectures and laboratory classes, helps students mastering the necessary theoretical knowledge, acquisition of practical skills basic zoohygenic conditions, care and feeding of agricultural animals farming.

1. Мета та завдання навчальної практики

На сьогодні підготовка лікаря ветеринарної медицини в Україні набула особливого значення, оскільки фахівці цієї категорії, маючи справу з тваринами, опосередковано впливають на здоров'я та життя людей, а також на екологію.

Мета навчальної практики з «Гігієни тварин» полягає в ознайомленні здобувачів вищої освіти з основами технології ведення тваринництва; санітарно-гігієнічному оцінюванні умов утримання, годівлі, догляду і експлуатації різних видів тварин; отриманні практичних навичок із визначенням основних параметрів мікроклімату у тваринницьких приміщеннях.

Завдання навчальної практики – засвоєння студентами необхідних теоретичних знань, набуття практичних навичок з основних гігієнічних вимог до умов утримання, догляду та годівлі сільськогосподарських тварин господарства.

Навчальна практика грунтується на основі фундаментальної та загальноприкладної підготовки з наступних дисциплін:

- основи органічної та біохімічної хімії;
- екологія;
- етологія;
- фізіологія сільськогосподарських тварин;
- годівля тварин (технологія кормів);
- профілактика хвороб тварин
- мікробіологія

В результаті проходження навчальної практики студент

повинен знати: фактори впливу навколишнього середовища на організм тварин, гігієнічні параметри та вимоги до умов утримання, годівлі і догляду тварин.

повинен вміти: проводити санітарне-гігієнічне оцінювання –

розміщення тваринницьких об'єктів на території ферми, благоустрою території; кормів і годівлі тварин, водопостачання та напування тварин; утримання, догляду та експлуатації тварин;

стану повітряного середовища в тваринницьких приміщеннях;

стану ґрунту та його охорону від забруднення (стан збереження та знезараження відходів тваринництва);

порівняти отримані показники з гігієнічними нормами і запропонувати заходи щодо усунення виявлених недоліків.

Програмні компетентності навчальної дисципліни

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, упровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК8. Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК2. Здатність застосовувати методики роботи з національними і міжнародними нормативно-правовими актами, науковими працями, методичними розробками, рекомендаціями, інструкціями тощо у професійній діяльності.

ФК10. Здатність планувати санітарні заходи, розробляти процедури та контролювати дотримання гігієнічних вимог на потужностях для випуску безпечних харчових продуктів,кормів і кормових добавок тощо.

ФК11. Здатність організовувати та проводити державний контроль гігієнічних вимог і санітарних заходів на агропродовольчих ринках і потужностях.

ФК12. Здатність здійснювати державний (внутрішній)ветеринарно-санітарний контроль на потужностях з виробництва та обігу санітарних заходів, застосовувати придатні методи відбору проб, поводження з ними та результатами їх випробувань (досліджень).

ФК20. Здатність дотримуватися морально-етичних норм, правил і принципів біобезпеки та біоетики під час використання у професійній діяльності різних біологічних агентів.

Програмні результати навчання:

ПРН9. Володіти методами та методиками ветеринарно-санітарного оцінювання систем і способів утримання, догляду, годівлі, напування та експлуатації тварин, стану тваринницьких об'єктів, належної експлуатації технологічного обладнання тощо.

ПРН18. Уміти проводити необхідні клінічні та лабораторні дослідження для загальної ветеринарної превенції на потужностях з виробництва і переробки продуктів тваринництва, здійснювати ветеринарно-санітарне оцінювання

систем і способів утримання тварин, визначати безпечність кормів, кормових добавок тощо, а також для забезпечувати належний санітарний стан тваринницьких потужностей.

ПРН19. Розуміти суть професії, знати підходи та методи оцінювання різних виробничих ситуацій, володіти абстрактним мисленням та вміти аналізувати можливий подальший перебіг цих ситуацій, уміти приймати обгрунтовані рішення, організовувати та здійснювати якісне виконання прийнятих рішень з дотриманням морально-етичних норм, правил і принципів біобезпеки та біоетики під час використання у професійній діяльності різних біологічних агентів з прагненням до збереження навколишнього середовища.

ПРН20. Демонструвати розуміння щодо годівлі та гігієни тварин, клінічної діагностики хвороб тварин, етіології, патогенезу та епізоотології заразних захворювань тварин, зокрема транскордонних; гігієнічних умов утримання та експлуатації тварин для організації та здійснення передзабійної підготовки і гуманного забою тварин, проведення післязабійного огляду продуктів забою тварин, забезпечення простежуваності.

2. Зміст навчальної практики

У відповідності до навчального плану для освітньої спеціальності 212 – «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» навчальна практика «Гігієна тварин» проходить здобувачами вищої освіти по закінченню III курсу (6 семестр). Навчальна практика складається із 60 годин. Крім цього планується самостійне вивчення ряду питань з дисципліни.

2.1. Структурно - логічна система проходження навчальної практики здобувачами вищої освіти факультету ТВППТСБ

1. Техніка безпеки під час проходження навчальної практики та окремих практичних занять.
2. Практичні заняття. Ознайомлення з темою і метою практичного заняття, опрацювання практичних навичок і вмінь. Виділення питань для самостійного їх вивчення.
3. Диференційований залік. Враховується рівень знань при відповіді на заліку та поточна успішність здобувачів вищої освіти.

2.2. Практичні заняття

№ п/п	Найменування тем практичних занять	Кількість годин

1	Ознайомлення з господарством, внутрішньогосподарською спеціалізацією, тваринницькими галузями. Дати санітарно-гігієнічну оцінку вибору ділянки під забудову ферми.	5
2	Дати санітарно-гігієнічну оцінку вибору ділянки розташуванню приміщень на ній, вигульних майданчиків, благоустрою території. Генеральний план підприємства.	5
3	Провести санітарно-гігієнічне оцінювання кормів і годівлі: вивчити методи заготівлі і зберігання різних видів кормів.	5
4	Провести санітарно-гігієнічне оцінювання кормів і годівлі: вивчити методи їх оцінювання за органолептичними і лабораторними показниками.	5
5	Провести оцінювання водних джерел, водопостачання і напування тварин. Визначити стан води за органолептичними показниками.	5
6	Провести оцінювання водних джерел, водопостачання і напування тварин. Дати санітарну оцінку існуючої системи водопостачання.	5
7	Вивчити і оцінити системи та способи утримання тварин різних статево-вікових груп, умови догляду за ними. Проаналізувати стан догляду за шкірою, кінцівками тварин.	5
8	Вивчити і оцінити системи та способи утримання тварин різних статево-вікових груп, умови догляду за ними. Проаналізувати стан догляду за копитами тварин, стан догляду за вим'ям у корів, санітарний стан процесу підготовки до і після доїння.	5
9	В одному з приміщень для утримання тварин визначити основні параметри мікроклімату (природне, штучне освітлення, гігрометричні показники).	5
10	В одному з приміщень для утримання тварин визначити основні параметри мікроклімату (температуру, рух, тиск повітря, вміст аміаку, сірководню, вуглекислого газу).	5
11	Мікроорганізми, процес самоочищення ґрунту. Біогеохімічні провінції та епізоотії.	5

12	Мікроорганізми. процес самоочищення ґрунту. Заходи щодо санітарної охорони ґрунту в господарстві.	5
	Разом	60

2.3. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти приділяють основну увагу вивченню санітарно-гігієнічним проблемам. пов'язаних з веденням галузей тваринництва господарства. Під час самостійної роботи здобувачі вищої освіти порівнюють одержані результати з нормативними результатами. аналізують їх до гігієнічних вимог.

Тематика самостійної роботи

№ з/п	Найменування тем
1	Дати санітарно-гігієнічну оцінку вибору ділянки під забудову ферми. розташуванню приміщень на ній. вигульних майданчиків. благоустрою території. Порівняти одержані результати з нормативними результатами. проаналізувати їх до зоогігієнічних вимог.
2	Провести санітарно-гігієнічне оцінювання кормів і годівлі: вивчити методи заготівлі і зберігання різних видів кормів. їх оцінювання за органолептичними і лабораторними показниками. Порівняти одержані результати з нормативними результатами. проаналізувати їх до гігієнічних вимог.
3	Провести оцінювання вододжерел. водопостачання і напування тварин. Визначити стан води за органолептичними показниками. Дати санітарну оцінку існуючої системи водопостачання. Порівняти одержані результати з нормативними результатами. проаналізувати їх до гігієнічних вимог.
4	Вивчити і оцінити системи та способи утримання тварин різних статево-вікових груп. умови догляду за ними. Проаналізувати стан догляду за шкірою. кінцівками, копитами тварин. стан догляду за вим'ям у корів. санітарний стан процесу підготовки до і після доїння. Порівняти одержані результати з нормативними результатами. проаналізувати їх до гігієнічних вимог.

5	Визначити основні параметри мікроклімату (природне, штучне освітлення, гігрометричні показники, температуру, рух, тиск повітря, вміст аміаку, сірководню, вуглекислого газу). Порівняти одержані результати з нормативними результатами, проаналізувати їх до гігієнічних вимог.
6	Мікроорганізми, процес самоочищення ґрунту. Біогеохімічні провінції та ензоотії. Заходи щодо санітарної охорони ґрунту в господарстві. Порівняти одержані результати з нормативними результатами, проаналізувати їх до зоогігієнічних вимог.

3. Форми поточного та заключного контролю занять здобувачів вищої освіти

Кредитно-модульна система оцінки навчальної практики використана для активізації практичної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Вона передбачає диференціацію навчального матеріалу у вигляді оцінки у балах за різними складовими змістовних модулів навчальної практики. По закінченню навчальної практики для здобувачів вищої освіти проводиться залік в усній формі.

Перевідна шкала балів оцінки успішності здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	зараховано
82 - 89	B	
75 - 81	C	
64 - 74	D	
60 - 63	E	
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

*Оцінки FX та F у залікову книжку здобувача вищої освіти не виставляється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у МНАУ.

Перелік рекомендованих літературних джерел та законодавчо-нормативних актів

Базова література

1. Гігієна тварин та ветеринарна санітарія : навч. посіб. / А. О. Бондар та ін. : за ред. А. О. Бондар. Миколаїв : МНАУ. 2018. 178 с.
2. Добробут свиней (якість і безпека продукції) : навч. посіб. / уклад. В. П. Лясота та ін. Біла Церква. 2018. 40 с.
3. Загальні методи профілактики шляхом застосування комплексних дезінфікуючих засобів : наук. посіб. / В. Л. Коваленко та ін. Київ ; Ніжин : Лисенко М. М. [вид.]. 2017. 407 с.
4. Захаренко М. О. Системи утримання тварин : навч. посіб. Київ : ЦУЛ. 2018. 424 с.
5. Зажарська Н. М., Куцак Р. С., Бібен І. А., Кунєва Л. В. Ветеринарно-санітарна експертиза. Практикум : навч. посіб. Дніпро. 2017. 193 с.
6. Костенко В. І. Технологія виробництва молока і яловичини : підручник. Київ : Ліра-К. 2018. 672 с.
7. Методологічні основи та методи наукових досліджень у ветеринарній гігієні, санітарії та експертизі : навч.-метод. посіб. / П. П. Антоненко та ін. : Дніпровський ДАЕУ. Дніпро : «Свідлер А. Л.». 2018. 276 с.

Допоміжна література

1. Гаврилюк О. І. Санітарно-гігієнічні вимоги і їх реалізація при будівництві та експлуатації тваринницьких ферм. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Тваринництво»*. 2018. Вип. 2 (34). С. 148-150.
2. Методичні рекомендації для розробки курсового проєкту на тему: «Гігієнічне обґрунтування схеми генплану тваринницького підприємства та планувального рішення приміщення для тварин» для здобувачів вищої освіти освітньої спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» денної форми навчання / укладач А. О. Бондар. Миколаїв. 2020. 42 с.
3. Рекомендації по способах утримання тварин у літній період, ефективному використанню пасовищ і сіножатей та однотипній годівлі корів молочної і м'ясної порід / уклад. Р. М. Кирилюк, Ю. І. Савченко, І. М. Савчук, Р. І. Рудик. Житомир 2017, 36 с.

10.3. Інформаційні ресурси

1. Бей Р. В. Мікроклімат тваринницьких приміщень як центральна проблема гігієни сільськогосподарських тварин та механізації тваринництва. *Гілея*. 2016. Вип. 105. С. 124-127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2016_105_34.
2. Петриченко О. А. Організація технологічних процесів та оцінка технологій утримання худоби. *Агросвіт*. 2017. № 21. С. 8-15.
URL: http://www.agrosvit.info/pdf/21_2017/3.pdf.

Законодавчо-нормативні акти

1. Про безпечність та гігієну кормів : Закон України № 2264-VIII від 21.12.2017 / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2264-19#Text.
2. Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин : Закон України № 2042-VIII від 18.05.2017 / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text.
3. Приміщення тваринницькі. Методи визначання ефективності дезінфекції : ДСТУ 8020:2015. Чинний від 01.01.2017. Київ : УкрНДНЦ, 2018. 13 с. (Національний стандарт.

Розробник програми:
канд. с.-г. наук, доцентка Алла БОНДАР

Завідувач кафедри
канд. вет. наук, доцент Іміжон ЛУМЕДЗЕ